

SELETUSKIRI

Maaeluministri määruse „Mesilaspere toetus” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määrus kehtestatakse maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse § 18 lõike 1 ja 20² lõike 1 alusel.

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Maaeluministeeriumi põllumajanduspoliitika osakonna põllumajandussaaduste tarneahela büroo peaspetsialist Helena Vaher (625 6237; helena.vaher@agri.ee) ja sama büroo nõunik Liina Jürgenson (625 6270, liina.jyrgenson@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi on eelnõule teinud õigusosakonna nõunik Elis-Ketter Müürsepp (625 6280; elis-ketter.myyrsepp@agri.ee) ja keeleliselt on eelnõu toimetanud sama osakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523; laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Mesilaspere toetuse eesmärk on aidata kaasa bioloogilise mitmekesisuse säilimisele ja põllumajanduskultuuride saagikusele. Mesilaspere toetus aitab kaasa põllumajandusloomade registris mesilasperede registreerimisele. Põllumajandusloomade registri üheks oluliseks osaks on loomatauditõrje meetmete rakendamine, ennetades ja likvideerides loomahaigusi. Mesilasperede parem registreerimine võimaldab tõhustada mesilashaiguste leviku tõrjumiseks võetavaid meetmeid. Mesilaspere toetus aitab osaliselt hüvitada mesilaspere pidamisega seotud kulusid (näiteks talvesööda kulud ja ebasoodsate ilmastikutingimustega kaasnevad talvekahjude kulud).

Statistikaameti andmetel oli 2017. aastal Eestis kokku 49 900 mesilasperet ja mett toodeti 1097 t. Samal aastal oli põllumajandusloomade registris registreeritud 3052 mesilat 29 822 mesilasperega (ehk 60% mesilasperede üldarvust). 2018. aastal (registri väljavõtte augusti 3. nädal) oli põllumajandusloomade registris registreeritud 1839 isiku nimele 3478 mesilat, 33 268 mesilasperega. Sealhulgas 25% mesilasperedest on registreeritud füüsiliste isikute nimele, 75% mesilasperedest äriühingute ja füüsilisest isikust ettevõtjate nimele (tabel 1).

Tabel 1. Põllumajandusloomade registris registreeritud mesilaspered ja mesilaspere pidajad

	Mesilaspere pidajad	%	Mesilaspered	%	Keskmine mesilasperede arv
Kokku	1839	100%	33 268	100%	18
sh FIE	446	24%	8608	26%	19
sh äriühingud	340	18%	16 467	49%	48
sh füüsilised isikud	1053	57%	8193	25%	8

Allikas: PRIA

Põllumajandusloomade registri andmetel peab 56% mesinikest kuni 10 mesilasperet ja 29% mesinikest 10 kuni 24 mesilasperet. Mesinikel, kes peavad kuni 24 mesilasperet oli mesilasperesid kokku 12 127 (ehk 36% mesilasperede üldarvust). Üle 150 mesilaspere pidavate mesinike ehk kutseliste mesinike oli 24 ja neil oli kokku 8046 mesilasperet (ehk 24% mesilasperede üldarvust) (tabel 2).

Tabel 2. Mesinike ja mesilasperede arv suurusgrupiti

	kuni 10	10 kuni 24	25 kuni 99	100 kuni 149	üle 150	Kokku
Mesinike arv	1054	545	181	35	24	1891
Mesilasperede arv	4963	7164	8880	4215	8046	33 268

Allikas:PRIA

Eesti Konjunktuuriinstituudi poolt 2018. a lõpus läbiviidud uuringu „Eesti mesindussektori struktuur“ järgi ei ole põllumajandusloomade registrisse oma mesilasperesid registreerinud hinnanguliselt kolmveerand hobimesinikest (<10 mesilasperet). Mesilaspere toetuse andmisega võib hinnanguliselt põllumajandusloomade registrisse registreeritud mesilasperede arv suurendada kuni 50%, mis aitaks mesilashaiguste leviku tõkestamiseks võetud meetmeid tõhusamalt rakendada.

Eelnõu §-ga 1 sätestatakse mesilaspere toetuse saamise nõuded. Määrusega kehtestatakse mesilaspere toetuse (edaspidi *toetus*) saamise nõuded ning toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise kord. Lõike 1 kohaselt antakse mesilaspere toetust loomatauditõrje seaduse § 4 tähenduses loomapidajale, kes peab mesilasi (edaspidi *mesilaspere pidaja*).

Eelnõu § 1 lõike 2 kohaselt antakse mesilaspere pidajale toetust mesilaspere kohta, keda ta põllumajandusloomade registri andmete kohaselt 1. mai seisuga pidas ning kelle pidamisest ta teavitas Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametit (edaspidi *PRIA*) hiljemalt sama aasta 15. mail. Vabariigi Valitsuse määruse „Põllumajandusloomade registri“ § 7 lõike 1 kohaselt peab registrisse kandma ettevõtja või loomatauditõrje seaduse §19⁶ lõikes 3 nimetatud isik oma mesilasperede arvu. Põllumajandusministri määruse „Identifitseerimisele kuuluvate põllumajandusloomade liikide loetelu, põllumajandusloomade identifitseerimise ning nende kohta andmete registreerimise viiside ja korra, registreerimistunnistuse väljastamise korra ja veisepassi vormi ning põllumajandusloomade arvestuse pidamise korra“ kohaselt tuleb loomapidajal esitada PRIA-le korra aastas teatis tema peetavate mesilaste kohta 1. mai seisuga sama aasta 15. maiks. Toetust makstakse mesilaspere pidajale, kellel on vähemalt üks mesilaspere, et võimalikult paljud mesilaspered oleksid põllumajandusloomade registrisse registreeritud. Kui mesilaspere pidajad registreerivad oma mesilaspered põllumajandusloomade registris, siis saab registri abil ülevaate mesindussektorist, lisaks aitab see kaasa mesilaste haiguste levimise takistamisele ja võimaldab haiguste esinemise korral kiiresti reageerida.

Eelnõu § 2 lõike 1 kohaselt on majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse § 5 lõikes 1 nimetatud ettevõtjale antav toetus põllumajanduslik vähese tähtsusega abi komisjoni määruse (EL) nr 1408/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes põllumajandussektoris (ELT L 352, 24.12.2013, lk 9–17), tähenduses. Vastavalt maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse § 17 lõikele 1 võib põllumajanduslikku vähese tähtsusega abi anda, kui see vastab komisjoni määruses (EL) nr 1408/2013 sätestatud tingimustele. Komisjoni vähese tähtsusega abi määrust (EL) nr 1408/2013 kohaldatakse ettevõtjatele majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse § 5 lõike 1 tähenduses. Majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse § 5 lõike 1 kohaselt on ettevõtja majandustegevust alustav või seda teostav füüsiline või juriidiline isik.

Eelnõu § 2 lõike 2 kohaselt võetakse toetuse andmisel arvesse komisjoni määruse (EL) nr 1408/2013 artiklis 5 sätestatud erinevateks eesmärkideks antava vähese tähtsusega abi kumuleerimisreegleid. Vastavalt komisjoni määruse (EL) nr 1408/2013 artiklile 5 tuleb abi andmisel jälgida erinevateks eesmärkideks antava vähese tähtsusega abi kumuleerimisreegleid, mille kohaselt kui ettevõtja tegeleb põllumajandustoodete esmatootmisega ning tegutseb ka ühes või mitmes sektoris või tegevusvaldkonnas, mis kuuluvad määruse (EL) nr 1407/2013 reguleerimisalasse, võib käesoleva määruse kohaselt põllumajandustootmise sektori tegevustele antava vähese tähtsusega abi kumuleerida sellis(t)ele muu(de)le sektori(te)le või tegevusvaldkonnale/-valdkondadele antava vähese tähtsusega abiga kuni määruse (EL) nr 1407/2013 artikli 3 lõikes 2 sätestatud asjaomase ülemmäärani, tingimusel et liikmesriik tagab

sobivate vahenditega, näiteks tegevuste eraldi käsitlemise või kulude eristamisega, et põllumajandustoodete esmatootmisele ei anta määruse (EL) nr 1407/2013 kohast vähese tähtsusega abi.

Sarnane reegel on ka kalamajandusliku vähese tähtsusega abi puhul, mida reguleeritakse komisjoni määrusega (EL) nr 717/2014. Selle artikkel 5 lõike 2 kohaselt, kui ettevõtja tegutseb nii kalandus- ja vesiviljelussektoris kui ka põllumajandusliku esmatootmise sektoris, võib määruse (EL) nr 1408/2013 kohaselt antud vähese tähtsusega abi kumuleerida käesoleva määruse kohaselt kalandus- ja vesiviljelussektoris antud vähese tähtsusega abiga kuni käesolevas määruses sätestatud ülemmäärani, tingimusel, et asjaomane liikmesriik tagab asjakohaste meetmetega, nagu näiteks tegevuse või kulude eristamine, et põllumajandusliku esmatootmise sektori tegevusele ei anta käesoleva määruse kohast vähese tähtsusega abi.

See tähendab kokkuvõtvalt seda, et kui ettevõtja:

- tegeleb põllumajandustoodete esmatootmisega (komisjoni määruse (EL) nr 1408/2013 reguleerimisalas (nn põllumajanduslik vähese tähtsusega abi), piirmäär 15 000 eurot) ja saab põllumajandustoodete esmatootmiseks põllumajanduslikku vähese tähtsusega abi 15 000 eurot ja
- kui sama ettevõtja tegeleb ka kalandusega (komisjoni määruse (EL) nr 717/2014 reguleerimisalas (nn kalamajanduslik vähese tähtsusega abi), piirmäär 30 000 eurot), siis tohib ta lisaks eeltoodule saada kalamajanduslikku vähese tähtsusega abi maksimaalselt 15 000 eurot ja
- kui sama ettevõtja tegeleb lisaks ka näiteks põllumajandustoodete töötlemise või turustamisega (komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 (nn horisontaalne vähese tähtsusega abi) reguleerimisalas, piirmäär 200 000 eurot), siis tohib ta eeltoodule lisaks saada horisontaalset vähese tähtsusega abi maksimaalselt 170 000 eurot.

RARis on vastav kumuleerimise jälgimise arendus olemas ja see kajastub vastavast päringust ettevõtja vähese tähtsusega abi vaba jääki kontrollides aadressil rar.fin.ee.

Eelnõu § 2 lõike 3 kohaselt loetakse vähese tähtsusega abi suuruse arvestamisel üheks ettevõtjaks sellised ettevõtjad, kes on omavahel seotud komisjoni määruse (EL) nr 1408/2013 artikli 2 lõike 2 kohaselt. Ettevõtjatele, keda loetakse üheks ettevõtjaks, kehtib ühine vähese tähtsusega abi piirmäär. Näiteks kui kahte ettevõtjat loetakse komisjoni määruse (EL) nr 1408/2013 artikli 2 lõike 2 kohaselt üheks ettevõtjaks, siis tohivad nad kahe peale kokku saada põllumajanduslikku vähese tähtsusega abi maksimaalselt 15 000 eurot kolme majandusaasta jooksul (piirmäär 15 000 eurot võib 2019. aastal muutuda). „Üks ettevõtja” hõlmab määruse (EL) nr 1408/2013 tähenduses kõiki ettevõtteid, mille vahel on vähemalt üks järgmistest suhetest: a) ettevõtte omab teises ettevõttes aktsionäride või osanike hääaltenamust; b) ettevõttel on õigus ametisse määrata või ametist vabastada enamikku teise ettevõtte haldus-, juht- või järelevalveorgani liikmetest; c) ettevõttel on õigus rakendada teise ettevõtte suhtes valitsevat mõju vastavalt teise ettevõttega sõlmitud lepingule või selle asutamislepingule või põhikirjale; d) ettevõtte, mis on teise ettevõtte aktsionär või osanik, kontrollib vastavalt kokkuleppele teiste aktsionäride või osanikega üksi sellise ettevõtte aktsionäride või osanike hääaltenamust. Üheks ettevõtjaks peetakse ka ettevõtteid, kes on punktides a–d kirjeldatud suhtes ühe või enama muu ettevõtte kaudu.

Eelnõu §-ga 3 sätestatakse nõuded mesilasperede arvu kohta, sealhulgas nõuded mesilaspere pidamisperioodi, mesilasperede vähenemise ja selle teavitamise korra kohta. Eelnõu § 3 lõike 1 kohaselt peab toetuse saamiseks taotleja taotlusel märgitud arvul mesilasperesid, kellest on § 1 lõike 2 kohaselt teavitatud, taotluse esitamise päevast kuni sama aasta 15. juunini.

Eelnõu § 3 lõikes 2 on sätestatud mesilaspere vähenemisest teavitamise kord. Lõike 2 kohaselt, kui taotluses märgitud mesilaspere arv väheneb enne 15. juunit, tuleb mesilaspere arvu vähenemisest, selle põhjusest ning § 4 punktis 3 nimetatud andmetest teavitada PRIAt

seitsme tööpäeva jooksul mesilasperede arvu vähenemisest arvates. Taotleja teavitab taotluse andmete muutumisest PRIA e-teenuse keskkonna kaudu. Toetuse maksmisel võetakse aluseks viimane (hiljemalt 15. juunil tehtud) mesilasperede arvu vähenemise teavitus.

Eelnõu §-ga 4 sätestatakse toetuse taotlemine. Taotleja esitab toetuse saamiseks 1.–15. maini PRIA e-teenuse keskkonna kaudu PRIA-le taotluse, mis sisaldab haldusmenetluse seaduse § 14 lõike 3 punktides 1–4 nimetatud andmeid, taotleja isiku- või registrikoodi, nende mesilasperede arvu, kelle kohta ta toetust taotleb ja, loomakasvatushoone või -rajatise või loomade pidamiseks piiritletud ala registreerimise numbri, kus neid mesilasi peetakse (edaspidi *taotlus*).

Esitatavate taotluste sisu üheselt mõistetavuse tagamiseks töötab PRIA välja ja avaldab taotluse vormi.

Eelnõu §-ga 5 sätestatakse taotluse kontrollimine. Lõike 1 kohaselt kontrollib PRIA taotluses esitatud andmete õigsust ja vastavust toetuse saamise nõuetele. Enne toetuse välja maksmist kontrollib PRIA, kas taotleja on toetuskõlblik (põllumajandusloomade registri 1. mai seis) ja kui suur on toetuskõlblike mesilasperede arv. Kohapealsed kontrollid valitakse välja juhu- ja riskivalimiga, mis katab taotlejate seas kogu Eestit ja viiakse läbi vähemalt 5% taotlejate arvust. Vähese tähtsusega abi määra kontrollib PRIA toetuse määramise hetkel.

Eelnõu § 5 lõike 2 kohaselt teeb taotleja PRIA-le teatavaks kõik taotluse rahuldamise otsustamiseks vajalikud asjaolud.

Eelnõu § 5 lõike 3 kohaselt kontrollib Veterinaar- ja Toiduamet (edaspidi *VTA*) koha peal § 3 lõikes 1 sätestatud nõude täitmist. Kohapealses kontrollis kontrollitakse vajadusel täiendavaid andmeid. Kui kohapealses kontrollis selgub, et mesilasperede arv on samal päeval vähenenud, siis sellisel juhul käsitletakse igit juhtumit eraldi.

Eelnõu § 5 lõike 4 kohaselt esitab VTA PRIA-le toetuse andmise otsuse tegemiseks vajalikud andmed, mille ta on saanud riikliku järelevalve käigus.

Eelnõu § 6 kohaselt otsustab PRIA toetuse ühikumäära, lähtudes toetuse andmiseks ettenähtud eelarvevahenditest ja toetuse saamise nõuetele vastavaks tunnistatud mesilasperede arvust, järgides taotlejate võrdse kohtlemise põhimõtet. Ühikumäär arvutatakse eraldatud eelarvevahendite jagamisel kõikide nõuetele vastavate mesilasperede arvuga. Kui taotleja mesilaspere toetuse summa ületab põllumajanduslikku vähese tähtsusega abi ülemmäära, siis jagatakse ülemmäärast üle jäänud summa omakorda teiste toetuse taotlejate mesilasperede vahel.

Eelnõu § 7 lõike 1 kohaselt ei tohi füüsilisele isikule, kes ei ole ettevõtja majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse § 5 lõike 1 tähenduses, jooksva aasta ja sellele eelnenud kahe aasta jooksul antud mesilaspere toetus ületada 15 000 eurot. Füüsiliste isikute mesilaspere toetuse summade osas peab PRIA eraldi arvestust ning neid andmeid riigiabi ja vähese tähtsusega abi registrisse ei kanta. Komisjoni määrus (EL) nr 1408/2013 kohaldub ettevõtjatele. Füüsilised isikud (kes ei ole füüsilisest isikust ettevõtjana registreeritud) võivad toetust taotleda, kuid kuna nad majandustegevuses ei osale, siis nende puhul ei ole vajalik kohaldada komisjoni vähese tähtsusega abi määrust (EL) nr 1408/2013.

Sellegipoolest on liikmesriigil õigus toetust maksta ka muudele isikutele, kes jäävad komisjoni määruse kohaldamisalast välja. Küll aga on võrdse kohtlemise paremaks tagamiseks seetõttu riigisiselt sätestatud piirmäär ka neile isikutele, kes jäävad komisjoni määruse kohaldamisalast välja (füüsilised isikud).

Eelnõu § 7 lõike 2 kohaselt ei tohi põllumajandustootja jooksva majandusaasta ja sellele eelnenud kahe majandusaasta jooksul antud põllumajanduslik vähese tähtsusega abi koos taotletava toetusega ületada ülemmäära, mis on sätestatud komisjoni määruse (EL) nr 1408/2013, milles

käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes põllumajandussektoris, artikli 3 lõikes 2. Hetkel on põllumajandusliku vähese tähtsusega abi ülemmääraks 15 000 eurot, kuid komisjon kavandab määruse muutmist 2019. aastal ja suure tõenäosusega piirmäära suurendatakse. Komisjoni määrus on kavandatud rakenduma tagasiulatuvalt. Vähese tähtsusega abi vaba jääke saab kontrollida konkurentsiseaduse § 49² alusel peetavas riigiabi ja vähese tähtsusega abi registris, mis on kättesaadav Rahandusministeeriumi kodulehel www.fin.ee/riigiabi.

Eelnõu §-ga 8 sätestatakse toetuse suuruse arvutamine. Lõikes 1 sätestatakse toetuse suuruse arvutamise üldreegel, mille kohaselt, kui taotluse kontrollimise käigus on tehtud kindlaks, et mesilasperede arv vastab taotluses märgitud mesilasperede arvule, arvutatakse toetuse summa taotluses märgitud mesilasperede arvu alusel.

Eelnõu § 8 lõige 2 sätestab, et kui taotluse kontrollimise käigus on tehtud kindlaks, et mesilasperede arv on väiksem kui taotluses märgitud mesilasperede arv ja taotleja on mesilasperede vähenemisest § 3 kohaselt teavitanud enne, kui taotlejat on teavitatud kavatsusest teha kohapealset kontrolli või avastatud nõuete rikkumisest, arvutatakse toetuse summa § 3 kohaselt teavitatud mesilasperede arvu alusel.

Eelnõu § 8 lõige 3 sätestab, et kui taotluse kontrollimise käigus on tehtud kindlaks, et mesilasperede arv on väiksem kui taotluses märgitud mesilasperede arv ja taotleja ei ole §-s 3 nimetatud teavitust teavitanud enne, kui taotlejat on teavitatud kavatsusest teha kohapealset kontrolli või avastatud nõuete rikkumisest, ning vähenemine ei ole tingitud vääramatu jõu või erandlike asjaolude esinemisest, ei vasta taotleja toetuse saamiseks sätestatud nõuetele. Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse § 14 näeb ette taotluse rahuldamata jätmise alused ning selle punkti 2 kohaselt võib PRIA jätta esitatud taotluse rahuldamata, kui taotleja ei vasta toetuse saamiseks maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduses ja teistes õigusaktides sätestatud nõuetele. Eeltoodust tulenevalt võib PRIA jätta esitatud taotluse rahuldamata, kui taotluse kontrollimise käigus on tehtud kindlaks, et mesilasperede arv on väiksem kui taotluses märgitud mesilasperede arv ja taotleja ei ole §-s 3 nimetatud teavitust teavitanud enne, kui taotlejat on teavitatud kavatsusest teha kohapealset kontrolli või avastatud nõuete rikkumisest, ning vähenemine ei ole tingitud vääramatu jõu või erandlike asjaolude esinemisest. Juhul, kui tehakse kindlaks, et mesilasperede arvu vähenemine on tingitud vääramatu jõu või erandlike asjaolude tõttu, siis makstakse toetust kohapealses kontrollis kindlaks tehtud mesilasperede arvu alusel.

Eelnõu § 8 lõige 4 sätestab, et kui taotluse kontrollimise käigus on tehtud kindlaks, et mesilasperede arv on väiksem kui § 3 lõike 2 alusel teavitatud mesilasperede arv, ja vähenemine ei ole tingitud vääramatu jõu või erandlike asjaolude esinemisest, ei vasta taotleja toetuse saamiseks sätestatud nõuetele. Ka sellise vähenemise korral võib PRIA maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse §-s 14 sätestatud taotluse rahuldamata jätmise alustele tuginedes jätta esitatud taotluse rahuldamata, sest taotleja ei vasta toetuse saamiseks sätestatud nõuetele.

Eelnõu § 8 lõige 5 sätestab, et kui taotluse kontrollimise käigus on tehtud kindlaks, et mesilasperede arv on suurem kui taotluses märgitud mesilasperede arv, arvutatakse toetuse summa taotluses märgitud mesilasperede arvu alusel.

Eelnõu §-ga 9 sätestatakse taotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine ning toetuse maksmine. Lõike 1 kohaselt teeb PRIA taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse sellise aja jooksul, et toetus oleks võimalik kanda toetuse saaja arvelduskontole taotluse esitamise aasta 31. detsembriks.

Eelnõu § 9 lõike 2 kohaselt teeb PRIA taotluse rahuldamata jätmise otsuse maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduses sätestatud alustel.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu vastab komisjoni määruses (EL) nr 1408/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes põllumajandussektoris, sätestatud tingimustele.

4. Määruse mõjud

Määruse eelnõuga võimaldatakse Eesti mesilaspere pidajatele anda põllumajanduslikku vähese tähtsusega abi, mis on sätestatud komisjoni määrusega (EL) nr 1408/2013, et hüvitada osaliselt mesilaspere pidamisega seotud kulusid (näiteks talvesööda kulud ja ebasoodsate ilmastikutingimustega kaasnevad talvekahjude kulud).

Statistikaameti andmetel oli 2017. aastal Eestis kokku 49 900 mesilasperet ja mett toodeti 1097 t. Samal aastal oli põllumajandusloomade registris registreeritud 3052 mesilat, 29 822 mesilasperega (ehk 60% mesilasperede üldarvust). 2018. aastal (augusti 3. nädal) oli põllumajandusloomade registris registreeritud 3478 mesilat, 33 268 mesilasperega. Mesilaspere toetuse andmisega suureneb hinnanguliselt põllumajandusloomade registris registreeritud mesilasperede arv kuni 50%.

Eesti mesindussektori toodangu hinnanguline väärtus oli 2017. aastal 7,86 mln eurot ehk 2,3% loomakasvatustoodangu väärtusest. 2016. aastaga võrreldes on toodangu hinnanguline väärtus suurenenud 7%. Tabeli 1 andmetele tuginedes võib mesinduse kogutoodangu väärtuse jaotada proportsionaalselt ehk 25% mesinduse toodangust saadakse füüsiliste isikute poolt ning 75% füüsilisest isikust ettevõtjate ja äriühingute poolt.

Võttes aluseks FADN andmebaasi meetootmise andmed aastatel 2013–2017, toodeti tavatootmises keskmiselt 40,4 kg mett mesilaspere kohta aastas ja mahetootmises 35,3 kg. Arvestades 16% kõrgemat realiseerimishinda mahetootmises oli keskmine (nii tava kui mahetootmine) sissetulek mesilaspere kohta ca 300 eurot.

FADN andmetel moodustab valimis vähemalt 1 mesilasperet omava ettevõtte mesinduse kogutoodangu väärtus sama ettevõtte kogutoodangu väärtusest ca kolmandiku, millest omakorda olenevalt aastast kajastub müügituluna 61–90%. Nende ettevõtete kogutoodangu väärtus ja kasutatud tööjõud aastaühikutes (0,82–0,89 tju, seejuures peretööjõu osatähtsus 80–90%) viitab väiksematele majapidamistele (standardkogutoodanguga alla 25 tuhande euro). Samuti ei ole mesindus nende ettevõtete peamine tegevusala, kuid oluline sissetulekuallikas nii taime- kui loomakasvatuse kõrval.

Kogukuludest moodustasid FADN 2013–2017 andmetel mesilaste söödakulud 8–11%, millest omatoodetud sööt oli 71–81%. Söödakulude juures tuleb arvestada kas söödana kasutatakse mett või suhkrut. Söödana vajalik mee kogus on ca 12–15 kg mett mesilaspere kohta, mis tõstab söödakulusid (erinevalt ainult suhkru söödana kasutamisel) ca 22%. Kattetulu arvestuste kohaselt on muutuvkulud mee tootmisel 2,2–3,7 €/kg ehk 89–131 eurot mesilaspere kohta.

Võttes aluseks planeeritud eelarve aastatel 2019–2022 ja võimaliku põllumajandusloomade registrisse kantavate mesilasperede arvu suurenemise, võime hinnata toetuse määraks ca 14–16 eurot mesilaspere kohta, mis moodustab ca 13–15% muutuvkuludest.

Eestis ei ole hinnatud mesilaste kui tolmendajate majandusliku mõju suurust kogu taimekasvatusele, kuid mesilasi tolmendajatena peetakse väga oluliseks. Soomes Helsingi Ülikoolis 2012. aastal läbiviidud uuringu „Mehiläispölytyksen taloudellinen arvo Suomessa viljeltävien kasvien ja luonnonmarjojen sadontuotannossa“ kohaselt hinnati mesilaste tolmendamise väärtuseks põllu- ja aiakultuuride tolmendamisel 18,3 mln eurot, mis moodustas

18% nende kogutoodangu väärtusest. Eeltoodust tulenevalt on oluline arvestada toetuse saajate sihtgruppi kõik mesilaspere pidajad, kelle mesilaspere vastavad toetuse saamise nõuetele. Käesoleva määruse rakendamisega ei kaasne otseseid sotsiaalseid mõjusid, ega mõjusid regionaalarengule, riigi julgeolekule ja välissuhetele ning kohaliku omavalitsuse korraldusele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

2018. aasta aprillis kiitis Vabariigi Valitsus heaks riigi eelarvestrateegia aastateks 2019–2022, kus on kavandatud mesilaspere toetuse maksmine alates 2019. aastast. 2019. aasta riigieelarve seaduse seletuskirjas on toetuse eelarveks planeeritud 600 000 eurot. Mesilaspere toetuse administreerimiskulud kaetakse muude tegevuste arvelt.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemis EIS kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning arvamuse esitamiseks PRIA-le ja VTA-le. Rahandusministeerium ja PRIA saatsid omapoolsed märkused, millega arvestamine on nähtav seletuskirjale lisatud tabelis.

(allkirjastatud digitaalselt)

Illar Lemetti

Kantsler